

ronuncia *pikaróls* (mena d'esquelles de les vaques) n el Pallars (Tor, Àreu, Tavascan, Esterri de Cardós, 932-34), però amb *e* a Tort.: «No sentiü al dolsai-er? Manos meus, quin *piqueroll!*», Vergés Paulí (*Esurnes* v, 175); men. *picarolet* «campanilla rodona, ascavell» (Ferrer Ginart, *Rond.*, 224). *Picarola*. *Picaxlada*. *Picarolejar*, -oleig. *Picaroler*, -oleria. *Picaroll*. *mpicarolat*.

Picassa 'destral' [1276]: «una *picaça*, 33 formages, bacons de cansalada menys una perna, 6 alcolles, calderes e una lossa» en una llista de la casa de Infant (Soldevila, *Pere el Gran* I, ii, A (7.64); el ms. de les *VidesR* canvia *espasa* (=ll. *ensem*) en *picassa* [10v1, n. 23]; *picaça* citat junt amb *àpia* 'destral' oc. de Tortosa, a. 1341 (*BABL* xi, 414); «tota fermenta de ferro o acer --- com és ferres o claus de èsties, tatxes, claus --- falces, relles, *picasses*, *pics*, --- àvecs», Drassanes a. 1481 (Moliné, ed. del *Consolat*, 733); «una *picassa* de arrencar guix», doc. del CpTarr. . 1681 (DRecasens, *La Secuita*, 43); comarca on és encara ben usual («ni amb una *pikás* ho arrencaries' *allmoll*, 1964), si bé aquí no és destral sinó una eina emblant a la balear (martell de trossejar pedres, *lleM*, § 2); però l'altra és l'ac. de tot el Nordest: 'destral' a StHilari Sacalm (BDLC vii, 144) i a Ceranya (Er, 1959), 'eina de carboner per *piká* les mases' a StAniol d'Aguja (1962).

A l'Empordà és més usual el diminutiu *picasseta*: «Ja em sembla que els veig asseguts a terra tots dos recant les arrels amb la *picasseta*, per treure'n l'esorxa i ficar-la al sac»; «quan va començar la guerra el francesos, si algun s'esgarriava per aquí dalt l'havia l'entrega a cops de *picasseta*, com aquell capità wurtemburguès que volia dormir al llit de la beàvia, i on va anar a raure fou al pi de la coma ---», Coromines (*Vida Austeras*, p. 54.19; *Silèn* xiii, O. C., 68a2: *picata* és err. tip. de la 1.ª ed., p. 167; de nou, *lvi dels Mussols* iv, en *J. Apostol*, p. 147). Recordo haver sentit a l'àvia paterna que contava com un revesavi Coromines anava de nits per la muntanya de Jarnius amb la *picasseta* fent llenya de borratxos navolèdics. «*Picassa* per destral: encara un mot monanyès ben català: és la destral dels serradors y carboners; *picassó* és la destraleta», Bosch de la Tr., *Bu. lrsoc. Excurs. Cat.* xii, 232.

Cf. arag. ant. *picacha*, inv. de 1362 (*BRAE* iii, 91). Però també en aquest derivat hi hagué l'alternativa *-c/-g-* que hem explicat més amunt. Car a l'Alt Pallars ho diuen amb *-g-*: *pigása* 'destral' a Tor i Àreu le V. Ferrera, també a Farrera (aquí no tant com *desral*), 1932-33; a Espot (1933); «*pigassa*: hacha; *pi-gassó*: hacha pequeña» a la V. d'Àneu (Pol, 24); *pigá-o* a l'Alt Arieja (Fahrholz, *W. u. W. Ariège*, 134); *pigasso* o *piasso* al Roergue (Vayssier, s. v. *hacho*), *pigasso* «coignée, hache» a Tolosa (Doujat); *pigassa* ja en Pei de Garròs (Gers 1567; *Mél. Chabaneau*, 304).

Picat: vi picat 'que té un punt d'agre' emp. (Rabós, 1958); «*picat*: picado, en algunas accs.», Escrig, 1851, que era de Llúria, on precisament hi ha una partida *lél For(n) Picat*, 1962 (però ignoro el sentit). Mall.

gloses o *cançons de picat*, les satíriques: «que es crega que el qui fa gloses / de *picat*, està per riure, / i que aquell qui sap escriure / respira perfums de roses», PdAPenya (*Po. Pop.*, p. 79); «si vols cançons de *picat* / jo te'n cantaré deu-mil, / que les duc dins sa butxaca / enfilades amb un fil», cançó popular mall. *Picatells* són una classe de bolet (*pikatèls*), abundants a les pinedes de Tavèrnoles (Vic), 1935. *Pico* peça de l'arboradura de la nau, pres del cast. *pico*: «sa botavara i es *pico*», Felanitx (1964); a Tortosa 'càntir d'un sol broc' (*Mics. Folk.*, Aràbia, 168): en tots dos sentits ha de ser castellanisme i pres del cast. *pico* en el sentit de 'bec'.

De *picó* com a nom d'eina ja n'he donat alguna notícia més amunt. Ja en un doc. ross. de 1284: «tayladors e morters e *picons*» (cf. *vernigat*), RLR iv, 376; «un *pichonum* fusti» 1333, «un *picó* sive boix» 1395 (*InuLC*); «los martells e los *picons* e los parpals, los quals los alts murs e duras rochas e los trabucats balsos rompan», *Corbatxo* (BDLC xvii, 103). A Ribagorça designa una mena d'arguenells: «especies de *arches* --- para el transporte de leña o ramaje: es instrumento que solamente se coloca sobre machos o burros»: «posa els *picons* al macho ta portà llenya», Benasc (Ferraz, p. 86), s'assemblen a les *ardegues* araneses: són com uns pals corbats, per subjectar llenya transportada (1965) = ross. *picot* (cf. infra). *Picó* «instrument de fusta gros y pesat, ample de baix, que puja en disminució, y en la part superior se li posa un mànec de mitja cana de alt: serveix per a apretar la terra, pedras etc.; *pisón*: tudes»; «*piconar*: apretar ab lo picó; *apisonar*»; «en el gran celler de Son Torrella --- per terra el pis és de argamassa *piconada*, brut, negre ---», JnRosselló (*Manyoc*, 145). *Piconia* mall. 'esperit vindicatiu' (BDLC x, 496). *Piconari*. *Apiconar*, -onada, -ador, -ament. *Empiconar*.

Picolar: té almenys una doble aplicació, dins la idea general de tallar menudament: d'una banda a menjar, d'altra banda a vegetals i altres objectes agrícoles: *picolar* menjar [1736, *DAG.*], *picolat* m. 'carn picada': «semblava un cuiner, de l'infern ixit: feia / d'esquesnes i de caps un *picolat* afrós», Saisset (*Perpiny.*, 90); *bolilles de picolat* 'mandonguilles', Ant. Cayrol (Cerdà, *Cont.*, 40); + *picolina* val.: «¿Els francesos, a Espanya - a qué han vingut? / A menjar *picolines* - y beure vi eixut»,⁸ MGadea (*T. del Xè* ii, 63). D'altra banda a l'Emp. el verb (pres. *pikóla*) indica una acció sobre els vegetals que els marca menudament i destructora o els esbocina: «--- la tramuntana --- aquella fúria escabellada, que *picola* les gèmoles tendres de les tòries, i espolsa el garró de les oliveres i ajeu els blats»; «he vist la tramuntana baixa dels colls dels Pirineus, i acostar-se amb bruels llunyans cap a les planes empordaneses, *picolant* les vinyes, ajupint les clares oliveres, emportant-se les teules de les cases i rebatent per terra els carros carregats de llenya», Coromines (*Gràcies de l'Emp.*, p. 31; *Vida Austeras*, 202.24).

Picola (*picoleta* almadana, dicc. d'Escrig 1851): «les dònnes --- totes tenen una imperfecció u atra: la una